

Základy pracovněprávních vztahů
VEŘEJNÁ SPRÁVA

© JUDr. Dana Hrabcová Ph.D.

Působnost - prameny - §3 + §4 ZP

- ***Zák. č. 262/2006 Sb.***, zákoník práce
 - *subsidiární působnost pro úředníky ÚSC*
 - *generální působnost pro zam- ce org. složek státu*
- ***Zák. č. 312/2002 Sb.***, o úřednících územních samosprávných celků... *speciální právní úprava*
- ***Zák. č. 361/2003 Sb.***, o služebním poměru příslušníků bezpečnost. sborů – *speciál. práv. úprava*
- ***Zákon č. 128/2000 Sb.***, o obcích
- ***Zákon č. 129/2000 Sb.***, o krajích
- ***Zákon č. 131/2000 Sb.***, o hlavním městě Praze

Další obecné prameny právní úpravy

- ***Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník***
- ***Zák. č. 198/2009 Sb., antidiskr. zákon***
- ***Zák. č. 2/1991 Sb., o kol. vyjednávání***
- ***Zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti***
- ***Zák. č. 251/2005 Sb., o inspekci práce***
- ***Zák. č. 187/2006 Sb., o nem. pojištění***
- ***Nař. vl. č. 564/2006 Sb., o plat. poměrech zaměstnanců ve veř.službách a správě ...***
- ***Nař. vl. č. 222/2010 Sb., o katalogu prací...***
- ***Nař. vl. č. 590/2006 Sb., kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých osob. překážek v práci***

Předmět úpravy – závislá práce

Závislá práce může být konána jen v p.p. vztazích - § 3 ZP

- ***Pracovní poměr***
- ***Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr***

ZNAKY ZÁVISLÉ PRÁCE - definice (§ 2 odst. 4 ZP)

- ***Vztah nadřízenosti a podřízenosti,***
- ***osobní výkon práce,***
- ***podle pokynů zaměstnavatele,***
- ***jeho jménem,***
- ***za mzdu, plat nebo odměnu za práci,***
- ***v pracovní době nebo jinak dohodnuté době,***
- ***na pracovišti zaměstnavatele nebo jiném dohodnutém místě,***
- ***na náklady a odpovědnost zaměstnavatele.***

Zásada co není zakázáno, je dovoleno

Odchylná úprava práv a povinností v p. p. vztazích

- ***ZÁKAZ OBECNĚ OBSAHOVĚ VYMEZENÝ - vágní***
...pokud z povahy ustanovení ZP nevyplývá, že se od něj není možné odchýlit (dovozujeme z dikce přísl. ustanovení)
- ***RELATIVNÍ ZÁKAZ = s podmínkou***
...od ustanovení, která zapracovávají předp.ES, pokud nejde o odchýlení ve prospěch zaměstnance - §363/1
- ***ABSOLUTNÍ ZÁKAZ - odchýlení se výslovně zakazuje - výčet v ust. § 363/2***

Základní zásady p. p. vztahů

- ***Zásada smluvní a ostatní zásady - § 13***
- ***Zákaz zneužití postavení - § 14 odst. 1 a 2***
= zákaz šikany a postihu za domáhání se práv
- ***Ochrana osobních práv zaměstnance - §316 ZP spolu s ochranou majetkových zájmů zaměstnavatele***

Zásada rovného zacházení, zákaz diskriminace

- ***Nedílná součást principů dobré správy***
- ***Základní princip pracovního práva – ust. § 13/2/b) a ust. § 16 ZP***
- ***zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací ... (antidiskriminač. zákon)***

Katalog diskriminačních důvodů

Jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází, zacházelo, nebo by se zacházelo, s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodů (taxativní výčet):

- ***rasy, etnického původu, národnosti,***
- ***pohlaví, sexuální orientace,***
- ***věku, zdravotního postižení,***
- ***náboženského vyznání, víry či světového názoru.***

Vznik pracovního poměru

- ***Jmenováním***
- ***Pracovní smlouvou***

Volba – jen podmínka k PS - §33/2 ZP

Pro úředníky ÚSC – speciální úprava

- § 4 a násl. zák. č. 312/2002 Sb.

Pracovní smlouva – obsah

Podstatné náležitosti - §34 ZP

- ***Druh práce***
- ***Místo výkonu práce + fikce - pravidelné pracoviště***
- ***Den nástupu do práce = vznik p.p.***

Další náležitosti

- ***Zkušební doba***
- ***Doba trvání pracovního poměru – zákaz řetězení, ÚSC speciálně § 10 Zo ÚSC***
- ***Mzdové /platové podmínky***
- ***Další ujednání dle dohody stran – smluvní princip = co není zakázáno, je dovoleno - § 2 odst. 1***

Pracovní smlouva – náležitosti

- ***Obecné náležitosti právního úkonu***

- *ust. § 18 ZP – odkaz na OZ*

- *smlouva dle § 51 OZ nesmí odporovat obsahu a účelu ZP*

- ***Další případy neplatnosti p.ú. v PP - pokud***

- *se zaměstnanec předem vzdá svých práv - § 19/1*

- *nebyl k p.ú. udělen předepsaný souhlas - VÝSLOVNĚ ZP*

- *nebyl p.ú. učiněn v předepsané formě - VÝSLOVNĚ ZP*

V PRAC. PRÁVU VŽDY RELATIVNÍ NEPLATNOST- § 20 ZP

Změny pracovního poměru

- ***Odvolání z funkce***

- *u ved. úředníka spec. úprava – sankční §12 ZoÚSC*

- ***Změny v subjektu***

- *přechod p. a pov. z p.p. vztahů -§ 338-345 ZP*

- ***Změny v obsahu***

- *převedení*
 - *pracovní cesta*
 - *přeložení*

Skončení prac. poměru

- **Právní událostí** (bez vůle účastníků)
 - **smrtí zaměstnance** (§ 48 + § 328)
 - **smrtí zaměstnavatele** (§ 48 + § 342)
 - **uplynutím času** – p.p. na dobu určitou (**§ 65**)
- **Úředním rozhodnutím** (cizinci)
- **Právním úkonem** (z vůle účastníků)

Skončení p.p. právním úkonem

Dvoustranným

Dohoda (§49ZP) písemná forma se sankcí neplatnosti

Jednostranným = *zaměstnanec x zaměstnavatel*

- ***Zrušením ve zkušební době*** (§ 66 ZP)
– zpravidla 3 dny předem, nelze v prvních 14 dnech PN zaměstnance
- ***Výpovědí*** (§50 - §54 + §62 ZP hromadné propouštění)
- ***Okamžitým zrušením*** (dtto + §55,56 ZP – ust. § 57 – 61)

Náležitosti výpovědi z prac. poměru

- ***Existence výp. důvodu dle § 52 (§50/2)***
- ***Konkretizace výp. důvodu (§50/4) §334***
- ***Podmínka upozornění - u § 52 f) a g)***
- ***Písemná forma (§50/1)***
- ***Doručení (§50/1)***
- ***Ochranná doba (§53 – §54)***
- ***Dodržení lhůty - u § 52/g (§58)***
- ***Předchozí souhlas – u odbor.funkc. (§61/2)***

Související práva a povinnosti

- ***Odstupné - § 67 a násl. ZP***
 - ***zákonný nárok - jen v zákonem stanovených důvodech***
 - ***u úředníků ÚSC další odstupné - § 13 ZoÚ***
- ***Pracovní volno k hledání nového zam.***

- ***Potvrzení o zaměstnání = zápočtový list, §312***
- ***Posudek o pracovní činnosti + speciální soudní ochrana- § 315 ZP***

Neplatné skončení prac.poměru

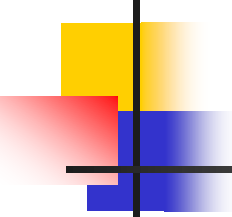
- ***Popření platnosti skončení p.p.***
u soudu - POZOR - doručit ve lhůtě! - § 72
- ***Důsledky neplatného rozvázání p.p.***
 - *Zaměstnavatel - § 69*
 - *Zaměstnanec - § 70*

Odměňování práce

Dva systémy odměňování podle typu zaměstnavatele

- **Mzda** - §109 odst. 2 ZP – omezení jen v dolní hranici
Peněžité plnění a plnění peněžité hodnoty (naturální mzda), poskytované za práci, nestanoví - li zákon jinak
- **Plat** - § 109 odst. 3 ZP - kogentní - § 122 ZP určení platu
Peněžité plnění poskytované za práci u zaměstnavatele, kterým je stát, ÚSC, stát. fond, příspěvková organizace ...
- **Odměna z dohod** - § 109 odst. 5 ZP
poskytované na základě dohod o pracích mimo p. p. – OOV

*Plat, náhrada platu, průměrný výdělek,
princip spravedlivé odměny*

- **PLAT a NÁHRADA PLATU** - § 191 ZP a další
- **PRŮMĚRNÝ VÝDĚLEK** - § 351 – 362 ZP
- **SPRAVEDLIVÁ ODMĚNA ZA PRÁCI – Čl. 28 LZPS**
= ZÁKLADNÍ ZÁSADA P.P. VZTAHŮ - § 13 /2 c),
§ 109/4 + § 110 ZP
 - Aplikovaný princip rovného zacházení a zákazu diskriminace
 - Stejná odměna za stejnou práci nebo stejné hodnoty (§110)
 - Rovné zacházení, ne rovnostářství – diferenciacce
 - důkazní břemeno - § 133a obč. soudního řádu

Princip ochrany odměny za práci

- ***Minimální mzda - § 111 ZP***
- ***Minimální výše zaručené mzdy - § 112 ZP***
- ***Minimální rozsah a výše příplatků + odměny za pracovní pohotovost - §140 ZP***
- ***Ochrana splatné odměny před neoprávněnými srážkami - § 145 – §150 ZP***
- ***Ochrana při výplatě - § 141 – §142 ZP splatnost a výplata + § 143 srážky na účet***

Pracovní doba a doby odpočinku

- ***Pracovní doba***

zákonná, zkrácená a kratší

- ***Rozvržení pracovní doby***

rovnoměrné a nerovnoměrné

- ***Pružná pracovní doba***

- ***Doby odpočinku***

přestávky v práci, dovolená za kalendářní rok

Odborný rozvoj zaměstnanců

ZP obecně - § 227 a násl.

ZoÚSÚS - speciálně a podrobně - § 17 a násl.

- *Zaškolení a zaučení*
- *Odborná praxe absolventů*
- *Prohlubování kvalifikace*
- *Zvýšení kvalifikace*
- *Kvalifikační dohoda*

Odpovědnost v pracovním právu

- *Za porušení prac. povinnosti (prac. kázně)*
- *Za nesplnění p. právního závazku*
- *Za bezdůvodné obohacení*
- ***Odpovědnost za škodu***

Vedle pracovníprávní - trestněprávní odpovědnost, pokud je skutkovým dějem současně naplněna skutková podstata TČ

Odpovědnost zaměst-ce za škodu

- ***Obecná odpovědnost (§ 250)***
- ***Za nesplnění povinnosti k odvracení škody (§ 251)***
- ***Za schodek na svěřených hodnotách, které je povinen vyúčtovat (§ 252)***
- ***Za ztrátu svěř. předmětů (§ 255)***

Odpovědnost zaměstnavatele za škodu

- ***Obecná odpovědnost - § 265 ZP***
- ***Za věcnou škodu - při odvracení škody - § 266 ZP***
- ***Za škodu na odložených věcech - §267***
- ***Za pracovní úrazy a nemoci z povolání - § 365 a násl.***